

سوالات تستی فصل سوم علوم و فنون یازدهم انسانی (آسان)

درس دهم: سبک‌شناسی قرن‌های ۱۰ و ۱۱ (سبک هندی)

۱ - مفهوم کدام بیت با سایر ابیات متفاوت است؟

- ① مرنجان دلم را که این مرغ وحشی ز بامی که برخاست مشکل نشیند
 ② از گوشه بامت سر پرواز ندارم ای کاش که مرغ دلم از بال و پر افتد
 ③ چو وحشی مرغ از قید قفس جست دگر نتوان به دستان پای او بست
 ④ دل نیست کبوتر که چو برخاست نشیند از گوشه بامی که پریدیم پریدیم

۲ - کدام گزینه در مورد شعر و ادبیات قرن یازدهم نادرست است؟

- ① وابسته بودن شعر به دربار باعث شد که طبقات و گروه‌های بیشتری مدعی شعر و شاعری شوند.
 ② رفاه اقتصادی مردم در دوره صفوی، این امکان را برای همه مردم فراهم آورده بود که هر کس به اندازه توان خود به امور فرهنگی از جمله ادبیات بپردازد.
 ③ به سبب آشنایی ایرانیان با اروپا، شاعران در مراکز تجمعی مثل قهوه‌خانه، به مشاعره، مناظره و نقد آثار یکدیگر می‌پرداختند.
 ④ از ویژگی‌های عمده شعر بیدل از شاعران مشهور این قرن، مضمون‌های پیچیده و تخیل‌های رمز آمیز شاعرانه است.

۳ - موضوع آثار زیر به ترتیب در کدام گزینه درست است؟

«رشحات عین الحیات جامع عباسی، عالم آرای عباسی»

- ① عرفان، تاریخ، تاریخ ② عرفان، فقه، فقه، عرفان
 ③ زندگی‌نامه، فقه، تاریخ ④ عرفان، فقه، تاریخ

۴ - کدام یک از ویژگی‌های شعری سبک هندی در این بیت وجود دارد؟

- جان می‌رسد به لب، من شیرین کلام را تا حرف تلخی از دهن یار می‌کشم
 ① حس آمیزی ② اسلوب معادله ③ تشبیه تمثیل ④ تلمیح

۵ - واژه‌های گزینه تکمیل کننده جدول زیر است.

اثر	پدیدآورنده	موضوع	نوع	نثر
جامع عباسی				

۱) وحید قزوینی - فقه - ساده

۲) شیخ بهایی - تاریخ - مصنوع

۳) وحید قزوینی - تاریخ - مصنوع

۴) شیخ بهایی - فقه - ساده

۶- کدام اثر در ایران تدوین شد؟

۱) عالم آرای عباسی ۲) شرفنامه بدلیسی ۳) بدائع الوقایع ۴) کتب داراشکوه

۷ - نویسندگان آثار زیر به ترتیب در کدام گزینه ذکر شده اند؟

«جامع عباسی - عالم آرای صفوی - عین الحیات»

۱) شیخ بهایی - شاه طهماسب صفوی - قاضی نورالله شوشتری

۲) وحید قزوینی - شاه طهماسب صفوی - قاضی نورالله شوشتری

۳) شیخ بهایی - اسکندر بیگ منشی - علی بن حسین واعظ کاشفی

۴) وحید قزوینی - اسکندر بیگ منشی - امین احمد رازی

۸ - شاعر در همه گزینه‌ها به جز گزینه با بهره‌گیری از عناصر طبیعت به مضمون‌سازی پرداخته است.

۱) بخیه تسبیح زاهد عاقبت بر رو فتاد چند بتوان دام را در خاک پنهان داشتن

۲) در بهشت عافیت افتادم از بی حاصلی شد حصاری بی‌بری از سنگ طفلان بید را

۳) ریشه نخل که‌نسال از جوان افزون تر است بیشتر دلبستگی باشد به دنیا پیر را

۴) من از روییدن خار سر دیوار دانستم که ناکس کس نمی‌گردد بدین بالانشینی‌ها

۹- در کدام گزینه نام نویسنده یک کتاب نادرست آمده است؟

۱) جامع عباسی (شیخ بهایی) - تذکره شاه طهماسب (شاه طهماسب)

۲) مجالس المؤمنین (قاضی نورالله شوشتری) - محبوب القلوب (میرزا بر خوردار فراهی)

۳) عین الحیات (علی بن حسین واعظ کاشفی) - احسن التواریخ (خواند میر)

۴) عباس نامه (وحید قزوینی) - عالم آرای عباسی (اسکندر بیگ ترکمان)

۱۰ - با توجه به ابیات زیر کدام ویژگی سبک هندی در این ابیات، وجود ندارد؟

- «هوا چکیده نور است در شب مهتاب ستاره خنده حور است در شب مهتاب
سپهر جام بلوری است پر می‌روشن زمین قلمرو نور است در شب مهتاب
زمین از خنده لبریز مه نمکدانی است زمانه بر سر شور است در شب مهتاب

- ① کم بودن لغات عربی ② استفاده از تشبیه
③ بهره‌گیری از ردیف‌های طولانی و خوش‌آهنگ ④ استفاده از لغات ترکی در شعر

۱۱ - کدام عبارت از ویژگی‌های شعر سبک هندی در قلمرو زبانی است؟

① کم شدن واژه‌های اصیل فارسی و جایگزین شدن لغات عربی

② ورود واژگان مربوط به مذاهب هندوان در شعر و ادب

③ بازگردانی و بازنویسی آثار شعری به زبان ساده

④ تسلط قالب غزل به جای انواع قالب‌های شعری

۱۲ - کدام عبارات از نظر تاریخ ادبیات درست است؟

الف) کلیم کاشانی از شاعران بزرگ قرن دهم به خلاق المعانی ثانی شهرت یافت.

ب) بهزاد در دوره شاه عباس و رضا عباسی در دوره شاه اسماعیل از مفاخر هنرند.

ج) مکتب وقوع در قرن دهم نتیجه چاره اندیشی شاعران برای رهایی از تقلید بود.

د) در سبک هندی بازسازی اندرزها و تمثیلهای کهن به شیوه نو در شعر رواج یافت.

① ب - ج ② ج - د ③ الف - ب ④ الف - د

۱۳ - به ترتیب نثر کدام کتاب مصنوع و نثر کدام کتاب، بیناین است؟

① عالم آرای عباسی - عین الحیات ② عیار دانش - مجالس المؤمنین

③ حبوب القلوب - احسن التواریخ ④ بدائع الوقایع - حبیب السیر

۱۴ - همه خصیصه‌های قلمرو ادبی شعر در سبک هندی درست است به جز گزینه
.....

① ردیف‌های خوش آهنگ و طولانی نظیر دیگر است در شعر این دوره پرکاربرد است.

② تلمیح‌های غیر رایج در مضمون‌سازی نقش فعالی دارد.

③ قالب مسلط در این دوره به ظاهر غزل است اما شاعر این سبک، تکبیت گوشت.

④ در شعر برخی از شاعران شاخص این سبک استفاده از تشبیه بسیار رواج دارد.

۱۵ - با توجه به ویژگی‌های قلمرو ادبی شعر سبک هندی کدام گزینه نادرست آمده است؟

۱) اسلوب معادله و حس آمیزی از آرایه‌های پرکاربرد این دوره هستند و تمثیل و حسن تعلیل کم کار بودند.

۲) ردیف‌های خوش آهنگ و طولانی در شعر این دوره پرکاربرد شد.

۳) قالب مسلط این دوره به ظاهر غزل اما در واقع مفردات است.

۴) در شعر برخی از شاعران شاخص این دوره استفاده از تشبیه بسیار رواج دارد.

۱۶ - کدام گزینه کامل کننده عبارت زیر است؟

«هیچ معنا و مضمونی در جهان نیست که در شعر نیامده باشد. او از گل قالی، تندباد و تبخال مضمون ساخته است.»

۱) صائب تبریزی ۲) بیدل دهلوی ۳) کلیم کاشانی ۴) غرضی شیرازی

۱۷ - نام پدیدآورنده «تذکره شاه طهماسب»، نوع نثر و موضوع آن در گزینه آمده است.

۱) شیخ بهایی - ساده - تاریخ

۲) شیخ بهایی - بینابین - زندگی‌نامه

۳) شاه طهماسب - ساده - تاریخ

۴) شاه طهماسب - بینابین - زندگی‌نامه

۱۸ - دوران پادشاهی کدام سلطان عصر اعتلای صفوی است؟

۱) شاه عباس اول ۲) شاه طهماسب صفوی

۳) شاه عباس دوم ۴) شاه اسماعیل صفوی

۱۹ - همه گزینه‌های ارائه شده به جز گزینه بیانگر آن است که ایران در عصر اعتلای

صفوی: (زمان شاه عباس اول)، از نویسنده چیره‌دست خالی ماند.

۱) فرار دسته جمعی افراد باذوق و قریحه و آزاده از بیم تیغ استبداد به خارج از ایران

۲) فساد و تیره‌بختی حاصل از قرون پیشین و تأثیر آن در عصر صفوی

۳) در آمیختن زبان فارسی با زبانهای مغولی، ترکی و عربی و نگارش فرهنگ لغت‌ها

۴) قتل عام یا مُردن افراد روشنفکر از فقر و نداری و گرسنگی

۲۰ - کدام گزینه دربارهٔ نثر دورهٔ هندی نادرست است؟

۱) شعرهای ضعیف در متون منشور پر کاربرد شد که غالباً سروده خود مؤلفان است.

۲) متون ادبی این دوره تصنعی و با تکلف است.

۳) فقط واژگان عربی و فارسی با نشانه «ات» عربی جمع بسته می‌شد.

۴) آوردن تتابع اضافات در مقام تجلیل از بزرگان و یا به سبب قرینه پردازی و موازنه است.

۲۱ - کدام گزینه دربارهٔ ویژگی‌های ادبی و فکری شعر سبک هندی نادرست است؟

۱) تلمیح در مضمون‌سازی نقش فعالی دارد؛ البته تلمیحات رایج نه تلمیحات غریب و نادر.

۲) از آرایه‌های پرکاربرد این سبک می‌توان به حس‌آمیزی تمثیل، اسلوب معادله و حسن تعلیل اشاره کرد.

۳) شعر هندی شعری صورت‌گر است؛ نه معنی‌گرا و شاعران به صورت بیشتر توجه دارند تا به معنی.

۴) استفاده از ردیف‌های طولانی و خوش‌آهنگ در شعر این دوره رایج است.

۲۲ - همه گزینه‌ها به جز از ویژگی‌های ادبی شعر زیر محسوب می‌شوند.

«در آن زلف سیه دل‌های خونین می‌شود پیدا در این سنبلستان آهوی مشکین می‌شود پیدا

به هر صورت که باشد عشق، دل را می‌دهد تسکین که بهر کوهکن از سنگ شیرین می‌شود پیدا

گرانی‌های غفلت لازم افتاده است دولت را که در جوش بهاران خواب سنگین می‌شود پیدا

سبک روحانه سرکن‌گر سبک باری طمع داری که در دل کوه غم از کوه تمکین می‌شود پیدا»

۱) استفاده از ردیف طولانی و خوش‌آهنگ ۲) تکبیت بودن شعر از لحاظ معنایی

۳) استفاده از تلمیحات نادر ۴) بهره‌گیری از اسلوب معادله

۲۳ - به ترتیب در دورهٔ صفویه از کدام نوع نثر در فرمانها و منشآت و دیباچه کتاب‌ها استفاده می‌شد

و نویسنده کتاب «احسن التواریخ» کیست؟

۱) بینابین / حسن بیگ روملو ۲) مصنوع / وحید قزوینی

۳) بینابین / وحید قزوینی ۴) مصنوع / حسن بیگ روملو

۲۴ - کدام گزینه در مورد شعر و نثر سبک هندی نادرست است؟

۱) در این دوره، حکومت صفوی به شعر مدحی و درباری و عاشقانه بهایی نمیداد و با آموزه‌های سنتی عرفانی هم در تضاد بود

۲) می‌توان گفت در زبان شعر سبک هندی خبری از مختصات زبان قدیم خصوصاً سبک خراسانی نیست.

۳) کاهش کاربرد لغات عربی و رواج لغات ترکی، از ویژگی‌های زبانی شعر سبک هندی است.

۴) «شرفنامه بدلیسی» و عیار دانش از نمونه‌های نثر مصنوع سبک هندی هستند.

۲۵ - مفهوم کدام گزینه با بیت زیر تقابل دارد؟

«عقده‌ای هرگز نکردم باز از کار کسی در چمن بیکار چون دست چنار افتاده‌ام»

۱) نه ز کار خود، نه از مردم گشایم عقده‌ای برده است آزادگی چون سرو دستم را ز کار

۲) گرهی نمی‌شود باز ز کار خلق عالم اگر او ز زلف پرچین نکند گره‌گشایی

۳) می‌گشایم با تهیدستی گره از کار خلق بر سر مردم از آن فرمانروا چون شانه‌ام

۴) عقده‌ای از کار ما نگشود سعی نارسا ناخن تدبیر ما آخر دل ما را گرفت

۲۶ - علت پرداختن شعرای سبک هندی به موضوع‌هایی مثل اندرز مضمون آفرینی و بازسازی

تمثیل‌های کهن به شیوه‌های نو چه بود؟

۱) آشنایی شعرا با قلمروهای تازه شعری

۲) بها ندادن حکومت صفوی به شعر مدحی و درباری و عاشقانه

۳) استوار و سالم ساختن زبان شعر

۴) از بین رفتن آثار کهن در حملات پی در پی بیگانگان

۲۷ - چند مورد از عبارات زیر در مورد ویژگی‌های شعر و نثر سبک هندی نادرست است؟

الف) ورود لغات مربوط به مذاهب و آداب و رسوم هندوان در حوزه شعر و ادب

ب) مسلط بودن قالب قصیده به سبک تک بیت گویی شاعر سبک هندی

ج) آوردن تتابع اضافات در مقام تعارف و تمجید از بزرگان یا به سبب قرینه پردازی در نثر

د) صورت گرا بودن شعر سبک هندی به سبب استفاده از مضامین تازه

ه) خالی ماندن ایران از نویسندگان قوی دست در عصر اعتلای صفوی

۴) پنج

۳) چهار

۲) سه

۱) دو

۲۸ - در کدام گزینه ویژگی‌های زبانی شعر سبک هندی تماماً درست آمده است؟

الف) بی توجهی به زبان و بی دقتی در کاربرد جملات

ب) شعر سبک هندی بیشتر در تک بیت خلاصه می‌شود و طول و عرض معنا از یک بیت بیشتر نیست.

ج) استفاده از ردیف‌های طولانی در شعر این دوره رایج است.

د) لغات مربوط به مذاهب و آداب و رسوم هندوان به حوزه شعر وارد شده است.

ه) دایره واژگان شعر گسترش یافت و بسیاری از لغات ادبی قدیم از صحنه شعر رخت بربست.

۱) الف - ج - ه ۲) ه - د - ب ۳) ه - د - الف ۴) ج - الف - ب

۲۹ - ویژگی کدام شاعر نزدیک کردن غزل سبک هندی به افق خیال عامه و کدام شاعر تک بیت‌های

غزلش به صورت ضرب المثل رواج یافته است؟

۱) بیدل دهلوی - صائب تبریزی ۲) کلیم کاشانی - صائب تبریزی

۳) کلیم کاشانی - بیدل دهلوی ۴) بیدل دهلوی - کلیم کاشانی

۳۰ - ویژگی‌های زبانی شعر سبک هندی در کدام گزینه درست است؟

الف) در این دوره دایره واژگان شعر محدود شد.

ب) لغات مربوط به مذاهب و آداب و رسوم هندوان در این دوره وارد حوزه شعر و ادب شد.

ج) زبان فارسی تا زمان حاکمیت استعمار انگلیس در هند زبان رسمی آن دیار بود.

د) فضایی این دوره با کتب قدیم و در نتیجه با زبان قدیم مأنوس نبودند.

ه) یکی از دلایل حذف و ویژگی‌های سبکی زبان قدیم در آثار این دوره حملات پی‌درپی بیگانگان به

ایران، مخصوصاً نواحی شمال بود.

۱) الف - ج ۲) د - ه ۳) الف - ب ۴) ب - د

WWW.20SHOO.IR

درس یازدهم پایه‌های آوایی همسان دو لختی

۳۱ - نشانه‌های هجایی گزین..... درست است.

① سهل است اگر بال و پری نقصان این پروانه شد - U - - | - U - - | - U - - | - U - -

② هر لحظه دارم نیتی چون قرعه رمال‌ها - - U | - U - - | - - U | - U - -

③ آتش فروز قهر تو آینه دار لطف تو - U U - | - U U - | - U U - | - U U -

④ با عقل گشتم همسفر یک کوچه راه از بی‌کسی - - - U | U - - | - - - U | U - -

۳۲ - وزن بیت «آمده‌ام چو عقل و جان از همه دیده‌ها نهان / تا سوی جان و دیدگان، مشعلۀ نظر برم»

کدام است؟

① - U U - / - U U - / - U U - / - U U - ② - U - / - U U - / - U - / - U U -

③ - U U - / - U - / - U U - / - U - / - U U - ④ - U - / - U U - / - U - / - U U -

۳۳ - وزن کدام گزینه دوری نیست؟

① که عشق آسان نمود اول ولی افتاد مشکل‌ها ② بار غمت می‌کشم وز همه عالم خوشم

③ دل می‌رود ز دستم صاحب‌دلان خدا را ④ دایم گل این بستان شاداب نمی‌ماند

۳۴ - وزن کدام گزینه از تکرار «مفعول مفاعیلن» پدید آمده است؟

① گل بر رخ رنگین تو تا لطف عرق دید در آتش شوق از غم دل غرق گلاب است

② هر کس به تماشایی رفتند به صحرایی ما را که تو منظوری خاطر نرود جایی

③ کجاست هم نفسی تا به شرح عرضه دهم که دل چه کشد از روزگار هجرانش؟

④ شبی دل را به تاریکی ز زلفت باز می‌جستم رخت می‌دیدم و جامی هلالی باز می‌خوردم

۳۵ - نشانه‌های هجایی بیت زیر در کدام گزینه آمده است؟

«ای صاحب کرامت، شکرانه سلامت روزی تفقدی کن درویش بینوا را»

① - - - U | U - - | - - - U | U - - ② - - U - | U - - | - - U - | U - -

③ - U - | - U U - | - U - | - U U - ④ - U - | - U U - | - U - | - U U -

۳۶ - نشانه‌های هجایی کدام گزینه به شکل زیر است؟

«ای صبح شب نشینان جانم به طاقت آمد از بس که دیر ماندی چون شام روزه داران»

① - U - | - U U - | - U - | - U U -

② - U - U | - U U - | - U - U | - U U -

③ - - U - | U - - | - - U - | U - -

④ - - - U | U - - | - - - U | U - -

۳۷ - همه بیت‌ها دارای وزن همسان دولختی هستند، به جز

① گوید که تو از خاکی ما خاک توایم اکنون گامی دو سه بر ما نه و اشکی دو سه هم بفشان

② سعدی به هیچ معنی چشم از تو بر نگیرد تا از نظر چه خیزد، کاندرا نظر نباشد

③ سوزد مرا سازد مرا در آتش اندازد مرا وز من رها سازد مرا بیگانه از خویشم کند

④ پیش کمان ابرویش لابه همی کنم ولی گوش کشیده است از آن گوش به من نمی‌کند

۳۸ - بیت «از دایره‌ات، ای عشق بیرون بروم هر گز هر گونه که گردونم سر گشته بگرداند» با

کدام یک از ابیات زیر هم وزن است؟

① بی گل در این بهاران با داغ یاد یاران یک خار هم نیرزد این یادگاری من

② در من غزلی اینک دنبال تو می‌گردد ای آن که تو را دیدن انگیزه گویایی است

③ یک عمر دور و تنها، تنها به جرم این که او سر سپرده می‌خواست، من دل سپرده بودم

④ تو را گم می‌کنم هر روز و پیدا می‌کنم هر شب بدینسان، خواب‌ها را با تو زیبا می‌کنم هر شب

۳۹ - بیت کدام گزینه در وزن همسان دولختی سروده شده است؟

① می لعل پیش آر و پیش من آی به یک دست جام و به یک دست چنگ

② حال دل با تو گفتم هوس است خبر دل شنفتم هوس است

③ گرم قبول کنی و برانی از بر خویش مهری به لب نهد نفس عذرخواه ما

④ ای بوی آشنایی دانستم از کجایی پیغام وصل جانان پیوند روح دارد

۴۰ - چند بیت از بیت‌های زیر دارای وزن همسان دولختی است؟

- (الف) من سر و پا گم کنم دل ز جهان بر کنم گر نفسی او به لطف سر بنخارد مرا
(ب) درد دلم را طیب چاره ندانست مرهم این ریش پاره پاره ندانست
(پ) در دیده چه کار آید این اشک چو بارانم بر دیده اگر جانا سروی چو تو نشانم
(ت) ما را چه غم امروز که معشوقه به کام است عالم به مراد دل و اقبال غلام است
(ث) گر در شراب عشقم از تیغ می‌زنی حد ای مست محتسب کش حدیست این ستم را
- ① یک ② دو ③ سه ④ چهار

۴۱ - همه ابیات زیر را به استثنای می‌توان به دو شکل دسته‌بندی هجایی کرد.

- ① آن را که چنین دردی از پای در اندازد باید که فرو شوید دست از همه درمان‌ها
② گر شعرها گفتند پر پر به بود در یاز دُر کز ذوق شعر آخر شتر خوش می‌کشد تر حال‌ها
③ هرگز کسی نرقصد تا لطف تو نبیند کاندر شکم ز لطف رقص است کودکان را
④ در ژنده در آیک دم تا زنده دلان بینی اطلس به در اندازی در ژنده شوی با ما
- ۴۲ - هر دو شکل تقسیم‌بندی پایه‌های آوایی همه مصراع‌ها به جز درست است.

① اعدا که در کمین‌اند در غصه همین‌اند

اع دا ک	در ک می نند	در غص ص	ی ه می نند
اع دا ک در	ک می نند	در غص ص ی	ه می نند

② از سرو گویم یا چمن از لاله گویم یا سمن

از سرو گو	یم یا چمن	از لاله گو	یم یا سمن
از سرو	گویم یا چمن	من از لاله گو	یم یا سمن

③ مست از می و می‌خواران از نرگس مستش مست

مست از می	می‌خواران	از نرگس	مستش مست
مست از می	می‌خواران	از نرگس	مستش مست

④ صد نکته در اندازد صد دام و دغل سازد

صد نکته	دردن دازد	صد دام	دغل سازد
صد نکته	رن دازد	صد دام	غل سازد

۴۳ - وزن کدام بیت امکان دو گونه دسته‌بندی خوشه‌ای را دارد؟

- ۱) اشک از بیداد عشق پرده گشا می‌شود فهم معما کنید آبله وا می‌شود
۲) عمر گذشت و همچنان داغ وفاست زندگی زحمت دل کجا بریم آبله پاست زندگی
۳) چندین دماغ دارد اقبال و جاه مینا بر عرش می‌توان چید از دستگاه مینا
۴) عمری است چون گل می‌روم زین باغ حرمان در بغل / از رنگ دامن بر کمر از بو گریبان در بغل
- ۴۴ - در کدام گزینه ردیف، یک پایهٔ آوایی به شمار می‌رود؟

- ۱) گر بر در وصال امید بار بودی بس دیده کز جمالت امیدوار بودی
۲) ذره نماید آفتاب ار به جمال تو رسد عین کمال خسته بادار به کمال تو رسد
۳) هر تار ز مژگانش تیری دگر اندازد در جان شکند پیکان چون در جگر اندازد
۴) عقل ز دست غمت دست به سر می‌رود بر سر کوی تو باد هم به خطر می‌رود
- ۴۵ - چند بیت از بیت‌های زیر دارای وزن همسان دولختی است؟

- الف) دل رفت و میندانم حالش که خود کجا شد آزار او نکردم گویی دگر چرا شد
ب) پیر شدی گوژپشت دل بکش از دست نفس زانکه کمان کس نداد دشمن کین تو را
پ) نازی است تو را در سر، کمتر نکنی دانم دردی است مرا در دل، باور نکنی دانم
ت) خوی فلک بین که چه ناپاک شد طبع جهان بین که چه غمناک شد
ث) گر خود رقیب شمع است اسرار از او بیوشان کان شوخ سربریده بند زبان ندارد
- ۱) پنج ۲) سه ۳) چهار ۴) دو

۴۶ - کدام ابیات دارای وزن (دوری) شیه به یکدیگرند؟

- الف) آن روز قیامت را بر پای کند ایزد که آبی پی دلجویی بر خاک شهیدانت
ب) ای بوستان خوبی خرم ز بی نوایی بگذار تا بچینم برگی ز بوستان
ج) جور بکن که حاکمان جور کنند بر رهی شیر که پای بند شد تن بدهد به روبهی
د) وقتی دل سودایی می‌رفت به بستان‌ها بی‌خویشتم کردی بوی گل و ریحان‌ها
- ۱) ج - ب ۲) ب - د ۳) الف - ب ۴) الف - د

۴۷ - وزن همه ابیات دوری است؛ به جز

- ۱) صید بیابان عشق چون بخورد تیر او
 ۲) ای که ز دیده غایبی در دل ما نشسته‌ای
 ۳) بیا که در غم عشقت مشوشم بی تو
 ۴) می‌برزند ز مشرق شمع فلک زبانه
 ۵) سر نتواند کشید پای ز زنجیر او
 ۶) حسن تو جلوه می‌کند وین همه پرده بسته‌ای
 ۷) بیا ببین که در این غم چه ناخوشم بی تو
 ۸) ای ساقی صبحی در ده می شبانه

۴۸ - همه ابیات در وزن همسان دولختی سروده شده‌اند به جز

- ۱) زان پرده می‌گشاید دل‌بند نازنینم
 ۲) هر گوشه کمین کرده ابروی کماندارش
 ۳) تا به جفایت خوشم ترک جفا کرده‌ای
 ۴) قامت به ناز افراخته خلقی ز پا انداخته
 ۵) تا در نظر نیاید زیبا نگار چینم
 ۶) در صید نظر بازان بگشاده کمینش بین
 ۷) این روش تازه را تازه بنا کرده‌ای
 ۸) دل‌ها مسخر ساخته کشورستانی را ببین

۴۹ - وزن کدام بیت متفاوت است؟

- ۱) عمر که بی عشق رفت، هیچ حسابش مگیر
 ۲) موجز نور روی دل، پر شده بود کوی دل
 ۳) آمده‌ام که سر نهم عشق تو را به سر برم
 ۴) در هوس خیال او همچو خیال گشته‌ام
 ۵) آب حیات است عشق، در دل و جان‌ش پذیر
 ۶) کوره آفتاب و مه، گشته کمینه جام دل
 ۷) ورتو بگویی‌ام که نی، نی شکنم شکر برم
 ۸) وز سر رشک نام او، نام رخ قمر برم

۵۰ - وزن چند بیت در برابر آن درست آمده است؟

الف) از صحبت من با تو، برخاست بسی فتنه دیوانه چو بنشیند، با مست بود غوغا (مفعول مفاعیلن مفعول مفاعیلن)
 ب) حسن تو بین کز برم، دل به چه رو می‌برد وین دل مسکین نگر کز تو چه‌ها می‌کشد (مفتعلن مفتعلن مفتعلن مفاعیلن)
 پ) بر روی اهل عالم بودیم بسته محکم درهای دل ندانم عشق از کجا در آمد؟ (مفعول فاعلاتن مفعول فاعلاتن)

ت) نامه نوشته‌ام بسی نیست کبوتری چرا؟ کو بر من بیاید و نامه به یار من برد (مفتعلن فاعلن مفتعلن فاعلن)
 ث) ما را که شور لعلش، در سر مدام باشد سودای باده پختن سودای خام باشد مستفعلن فعولن مستفعلن فعولن
 ج) هر دل که برد چشمت در دست غم اندازد هر می که دهد لعلت، با خون دل آمیزد (مستفعل مفتعلن مستفعل مفتعلن)

- ۱) سه ۲) چهار ۳) دو ۴) پنج

۵۱ - همه گزینه‌ها مطابق وزن مفعول فاعلاتن مفعول فاعلاتن سروده شده است به جز

- ① آن آهوی سیه چشم از دام ما برون شد / یاران چه چاره سازم با این دل رمیده
- ② سیاهی شب هجر و امید صبح سعادت / سپید کرد مرا دیده تا دمید سپیده
- ③ لفظی فصیح شیرین قدی بلند چابک / رویی لطیف زیبا چشمی خوش کشیده
- ④ دامن کشان همی شد در شرب زر کشیده صد ماه رو ز رشکش جیب قصب دریده

درس دوازدهم: کنایه

۵۲ - در همه عبارات زیر به جز عبارت مفهوم کنایی به کار رفته است.

- ① دیشب پس از امضای طومار عشق و فداکاری، میان خیمه‌ها در تهجد فرو رفتند و در برابر آفریدگار هستی برای آخرین بار چهره به خاک ساییدند.
- ② ماه آهسته آهسته پیش می‌آمد و دائم به سان دختران پاک و معصومی که از مستمندی آستین بر چهره می‌گیرند روی در لکه ابرهای تیره می‌کشید.
- ③ همهٔ پیامبران از کویر برخاسته‌اند و به سوی شهرها و آبادی‌ها آمده‌اند. در کویر بیرون از دیوار خانه پشت حصار ده دیگر هیچ نیست.
- ④ قرآن می‌خواندند و می‌گفتند: ای سربازان صدر اسلام که در دامنه کوه‌های آتشین مگه به خاک افتاده‌اید ما به فداکاری‌های شما احترام گذاشتیم.

۵۳ - در بیت «قطرهٔ دانش که بخشیدی ز پیش / متصل گردان به دریا‌های خویش» چه آرایه‌هایی به کار رفته است؟

- ① واج آرایی - مراعات نظیر - استعاره - کنایه
- ② واج آرایی - ایهام - استعاره - جناس
- ③ واج آرایی - تشبیه - تشخیص - تضاد
- ④ واج آرایی - تشخیص - تضاد

۵۴ - در کدام بیت سه جمله کنایی، در یک مفهوم به کار رفته است؟

- ① گروهی همنشین من خلاف عقل و دین من
- ② گرم باز آمدی محبوب سیم‌اندام سنگین دل
- ③ ز عقل اندیشه‌ها زاید که مردم را بفرساید
- ④ اگر عاقل بود داند که مجنون صبر نتواند
- بگیرند آستین من که دست از دامنش بگسل
- گل از خارم بر آوردی و خار از پا و پا از گل
- گرت آسودگی باید برو عاشق شو ای عاقل
- شتر جایی بخواباند که لیلی را بود منزل

۵۵ - در عبارت روا مدار که سر به دنبال هوس بگذارم چه آرایه‌ای وجود دارد؟

- ۱ مجاز ۲ کنایه ۳ ایهام ۴ جناس

۵۶ - در مصراع اول کدام بیت، همه آرایه‌های «کنایه، استعاره و تشخیص» به کار رفته است؟

- ۱ ای داد کس به داغ دل باغ، دل نداد ای وای، های‌های عزا در گلو شکست
۲ آواز عاشقانه ما در گلو شکست حق با سکوت بود، صدا در گلو شکست
۳ «بادا» مباد گشت و «مبادا» به باد رفت «آیا» زیاد رفت و «چرا» در گلو شکست
۴ آن روزهای خوب که دیدیم خواب بود خوابم پرید و خاطره در گلو شکست

۵۷ - در کدام گزینه کنایه به کار نرفته است؟

- ۱ دلم از وحشت زندان سکندر بگرفت ۲ پارسایان مددی تا خوش و آسان بروم
۳ رخت بر بندم و تا ملک سلیمان بروم ۴ در ره او چو قلم گر به سرم باید رفت

۵۸ - در کدام بیت همه آرایه‌های کنایه تشبیه و تلمیح وجود دارد؟

- ۱ در وعده‌گاه وصل تو جانم به لب رسید امید مهر دادی و کشتی به کین مرا
۲ با آن که آب دیده‌ام از سر گذشت باز خاک در تو پاک نگشت از جبین مرا
۳ گفتم به چشم عقل نیفتم به چاه عشق بستی نظر ز نرگس سحر آفرین مرا
۴ نازم خیال خاتم علت که همچو جم آفاق را کشید به زیر نگین مرا

۵۹ - در کدام بیت یکی از آرایه‌های ذکر شده در مقابل آن، نادرست است؟

- ۱ چه کند کز پی دوران نرود چون پرگار / هر که در دایره گردش پرگار افتاد (تشبیه - تناقض)
۲ افتاد دو عالم ز نظر دیده‌ما را / نادیده مبین چشم جهان دیده‌ما را (ایهام - کنایه)
۳ بس تجربه کردیم در این دیر مکافات / با دُر دکشان هر که در افتاد برافتاد (استعاره - کنایه)
۴ در نگیرد صحبت پیر و جوان با یک دگر / با کمان، یک دم مدارا تیر نتوانست کرد (اسلوب معادله - جناس ناهمسان)

۶۰ - کدام آرایه ادبی در بیت ای غنچه خندان چرا خون در دل ما می‌کنی / خاری به خود می‌بندی و ما

راز سر و می‌کنی به کار نرفته است؟

- ۱ تشخیص ۲ تلمیح ۳ کنایه ۴ واج‌آرایی

۶۱- در- کدام گزینه مفهوم کنایی وجود ندارد؟

- ۱) کاسه‌ای زیر نیم کاسه هست. ۲) احساس کردم خطری پیش آمد
۳) روده درازی می‌کند. ۴) به رگ غیرتم برخورد.

۶۲- در بیت زیر کدام آرایه مناسب به کار رفته است؟

«بینی تو فرداسنان مرا همان گرد کرده عنان مرا»

- ۱) کنایه ۲) تشبیه ۳) استعاره ۴) تلمیح

۶۳- در کدام بیت آرایه کنایه به کار رفته است؟

۱) کسی کاو هوای فریدون کند سر از بند ضحاک بیرون کند

۲) نهان گشت آیین فرزندگان پراکنده شد نام دیوانگان

۳) همان کاوه، آن بر سر نیزه کرد همان گه ز بازار برخاست گرد

۴) ندارم همی دشمن خُرد، خوار بترسم همی از بد روزگار

۶۴- در کدام گزینه کنایه به کار رفته است؟

۱) بزد تیر بر چشم اسفندیار سیه شد جهان پیش آن نامدار

۲) تهمتن گز اندر کمان راند زود بر آن سان که سیمرغ فرموده بود

۳) تو را گر همی یار باید بیار مرا یار هرگز نیاید به کار

۴) بفرمود تا زین بر اسب سیاه نهادند و بردند نزدیک شاه

۶۵- در همه گزینه‌ها به جز مفهوم «کنایه» درست به کار رفته است.

۱) سرپیچیدن: نافرمانی گروه آموزشی بیست و شو

۲) چند مرده حلاج بودن: مقدار توانایی

۳) چشم به دست و دهان دیگری داشتن: از خود اراده نداشتن

۴) نان به نرخ روز خوردن: تلاشگری

۶۶- در مصراع اول همه گزینه‌ها آرایه کنایه وجود دارد به جز گزینه
WWW.20SHOO.IR

۱) کسی که به گردن مقصود دست حلقه کند که پیش تیر بلاها سپر تواند بود

۲) آن همه شعبده‌ها عقل که می‌کرد اینجا سامری پیش عصا و ید بیضا می‌کرد

۳) هر که دل پیش دلبری دارد ریش در دست دیگری دارد

۴) بگفتا دل ز مهرش کی کنی پاک بگفت آنگه که باشم خفته در خاک

۶۷ - مفهوم جمله دوم در عبارت «لاجرم چون سلطان پادشاه شد این مرد بر مرکب چوبین نشست»، دارای کدام آرایه ادبی است؟

- ۱ تشبیه ۲ تضاد ۳ تضمین ۴ کنایه

۶۸ - در بیت «از لعل تو گر یابم انگشتی زنهار / صد ملک سلیمانم در زیر نگین باشد» کدام آرایه، دیده نمی‌شود؟

- ۱ تضمین ۲ استعاره ۳ تلمیح ۴ کنایه

۶۹ - مفهوم جمله دوم در عبارت «لاجرم چون سلطان پادشاه شد این مرد بر مرکب چوبین نشست» دارای کدام آرایه ادبی است؟

- ۱ ترصیع ۲ تضاد ۳ تضمین ۴ کنایه

۷۰ - در هر دو بیت کدام گزینه هر دو آرایه مجاز و کنایه به کار رفته است؟

الف) کس ندانم که در این شهر گرفتار تو نیست هیچ بازار چنین گرم چو بازار تو نیست

ب) شهری اگر به قصد من جمع شوند و متفق با همه تیغ بر کشم با تو سپر بیفکنم

ج) هر که در دایره ساده دلان نیست چو ماه دل نبندد به کمالی که زوالی دارد

د) برو ای گدای مسکین در خانه علی زن که نگین پادشاهی دهد از کرم گدا را

هـ) راه ناهموار را سوهان بود آهستگی پا به سنگ آید ز همواری شتاب آلوده را

- ۱ الف، ج ۲ هـ، ب ۳ د، ب ۴ ج، هـ

۷۱ - در عبارت «شکستن خار در جگر» چه آرایه‌ای وجود دارد؟

- ۱ تشخیص ۲ متناقض‌نما ۳ ایهام ۴ کنایه

۷۲ - در کدام گزینه کنایه وجود ندارد؟

- ۱ دست از جنگ بکشند.

- ۲ از عالم مرگ بازگشته.

- ۳ این گره به دست زال گشوده شد.

- ۴ اگر بند ناپذیرفتنی است چنین مرگی دور از شأن او است.

۷۳ - در کدام گزینه مفهوم کنایه دیده نمی‌شود؟

- ۱) شهد در کام من و توست شرنگ
۲) گر تو خواهی به وصالم بررسی
۳) تا نسازی دل او از خون رنگ
۴) تا برد ز آینه قلم زنگ

۷۴ - همه گزینه‌های زیر به جز گزینه کنایه است.

- ۱) غنیمت شمردن فرصت
۲) کور شدن نطق
۳) بین زمین و آسمان ماندن
۴) آسمان جل

۷۵ - رجز خواندن کنایه از چیست؟

- ۱) دشنام دادن
۲) فریاد کشیدن
۳) خودستایی کردن
۴) تعریف کردن

۷۶ در کدام گزینه آرایه کنایه مشهود نیست؟

- ۱) چون نبود او را معین خانه‌ای
۲) در این سرای بی کسی، کسی به در نمی‌زند
۳) از قضا آینه چینی شکست
۴) چون خاک در هوای تو از پا فتاده‌ام
۵) هر کجا جا دید، رخت آنجا نهاد
۶) به دشت پر ملال ما پرنده پر نمی‌زند
۷) خوب شد اسباب خودبینی شکست
۸) چون اشک در قفای تو با سر دویده‌ام

۷۷ - آرایه‌های مقابل کدام بیت درست نیست؟

- ۱) ساحلی نیست به از شستن دست از جانش / آن که سیلاب ز پی دارد و دریا در پیش (کنایه - تضاد)
۲) ز جوی شیر کردم تلخ بر خود خواب شیرین را / خجل چون کوهکن زین بازی طفلانه خویشم (ایهام تناسب - حس آمیزی)
۳) شست و شو در چشمه خورشید کرد، از آن سبب / نور هستی بخش میبارد، ز هفت اندام صبح (حسن تعلیل - استعاره)

۴) اگر تو گرد علایق ز خود بیفشانی / بهار عالم ایجاد می‌کنیم تو را (جناس - تشبیه)

۷۸ - در کدام گزینه آرایه «کنایه» به کار رفته است؟

- ۱) بعد از آن که حال دنیاوی ما نیک شده بود و هر یک لباسی پوشیدیم، روزی به در آن گرمابه شدیم.
۲) آن مرد خجل شد و عذرخواست و این هر دو حال در مدت بیست روز بود.
۳) او را با وزیر، صحبتی بودی و این مرد پارسی هم دست تنگ بود و وسعتی نداشت.
۴) خدای، تبارک و تعالی، همه بندگان خود را از عذاب قرض و دین فرج دهد.

۷۹ - در کدام بیت آرایه «کنایه» به کار نرفته است؟

- ۱) ریزش این تنگ چشمان تشنگی می آورد وای بر آن کس که خواهد آب از این غربالها
- ۲) مجوی شربت وصل از بتان که این مردم همیشه خون جگر داده اند مهمان را
- ۳) چون که تو دست شفقت ما داشته ای نیست عجب گر ز شرف بگذرد از چرخ سرم
- ۴) یکی درخت گل اندر میان خانه ماست که سروهای چمن پیش قامتش پستند
- ۸۰ - در کدام گزینه «کنایه» وجود ندارد؟

- ۱) باز کشید از روش خویش پای در پی او کرد به تقلید جای
- ۲) هم حرکاتش متناسب به هم هم خطواتش متقارب به هم
- ۳) بر قدم او قدمی می کشید وز قلم او رقمی می کشید
- ۴) زاغی از آنجا که فراغی گزید رخت خود از باغ به راغی کشید

۸۱ - در کدام بیت، همه آرایه های «جناس، استعاره، کنایه و تشبیه» موجود است؟

- ۱) گفتم بینمش مگرم درد اشتیاق ساکن شود، بدیدم و مشتاق تر شدم
- ۲) مهمان سراسر خانه دنیا که اندر او یک روز این بیاید و یک روز آن رود
- ۳) آن کس که سر به جیب قناعت فرو نبرد بگذار تا به چاه مذلت فرو رود
- ۴) گویند روی سرخ تو سعدی که زرد کرد؟ اکسیر عشق بر مسم افتاد و زر شدم

۸۲ - «خواستار چیزی بودن» مفهوم کنایی کدام عبارت است؟

- ۱) از چیزی در محذور گیر کردن ۲) چین به صورت انداختن
- ۳) استعفا دادن ۴) سر کسی را شیره مالیدن

۸۳ - در بیت «روی و چشمی دارم اندر مهر او / کاین گهر میریزد آن زر می زند» کدام آرایه ادبی به کار نرفته است؟

- ۱) ترصیع ۲) استعاره ۳) مراعات نظیر ۴) کنایه

۸۴ - در بیت «عیسی به رهی دید یکی کشته فتاده / حیران شد و بگرفت به دندان سر انگشت» کدام صنعت ادبی وجود دارد؟

- ۱) ایهام ۲) تشبیه ۳) تضاد ۴) کنایه

۸۵ - در بیت «و گر کشته گردد به دشت نبرد / شود نزد شاهان مرا روی زرد» چه آرایه ادیبای دیده می‌شود؟

- ۱ تشبیه ۲ ایهام ۳ حس آمیزی ۴ کنایه

۸۶ - معنی عبارت کنایی کدام گزینه در مقابل آن نادرست آمده است؟

۱ آن سهی سرو خرامان ز سر زلف سیاه / دل شوریده دلان می‌شد و در پا می‌ریخت (بی توجهی کردن)

۲ جزع خون خوار تو گر خون دلم می‌ریزد / مردم دیده من غرقه خوناب چراست؟ (نگران شدن)

۳ آن پریچهره که جور و ستم آیین دارد / چه خطا رفت که ابروش دگر چین دارد (ناراحت و عصبانی بودن)

۴ بگشاد نشان خود بر بست میان خود / پر کرد کمان خود تا راه زنده ما را (آماده شدن)

۸۷ - مفهوم کنایه مشخص شده در مقابل کدام گزینه نادرست آمده است؟

۱ چونی باید در این باغ فنا دائم کمر بستن کمر تا می‌گشایی بایدت بار سفر بستن (آماده بودن)

۲ تن فروده آب در هاون مکوب در قفس تا کی کنی باد ای پسر (تلاش بسیار کردن)

۳ ترسم که اشک در غم ما پرده در شود وین راز سر به مهر به عالم سمر شود (اشک غم ما را بر ملا و آشکار می‌کند)

۴ ای که انگشت‌نمایی به کرم در همه شهر وه که در کار غریبان عجت اهمالی است (مشهور هستی)

۸۸ - مفاهیم کنایی مشخص شده در معانی آشکار کردن - عاشق شدن - خوش سخنی - بی‌قراری به ترتیب در کدام ابیات آمده است؟

الف) مرا دانه دل بر آتش فتاده است از آن نعره من چنین خوش فتاده است

ب) هم خود ز روی کرم برداشت پرده و گفت ای پاسبان تو برو خاقانیا تو در آ

ج) گه گهی آن شکر فشان سر که فشان ز لب شدی گرم جگر شدم ز تب سر که فشان من کجا

د) به تو در گریخت خاقانی و دل فشان بر تو اگرش قبول کردی خبری فرست ما را

۱ ب - د - ج - الف ۲ ب - د - الف - ج ۳ د - الف - ب - ج ۴ د - ب - الف - ج

۸۹ - در بیت «دامن‌کشان که می‌روی امروز بر زمین / فردا غبار کالبدت، بر هوا رود»، عبارت «غبار کالبد به هوا رفتن» کنایه از چیست؟

۱) گرد و غبار به هوا پراکندن

۲) تاریک شدن هوا

۳) مردن

۴) گریختن

۹۰ - در همه ابیات به جز «استعاره» به کار رفته است.

۱) من آن فریب که در نرگس تو می‌بینم

بس آب روی که با خاک ره بر آمیزد

۲) مجنون که به دیوانه گری شهره شهر است

در دشت جنون همسفر عاقل ما بود

۳) ما ز آغاز و ز انجام جهان بی‌خبریم

اول و آخر این کهنه کتاب افتاده است

۴) چون بگویی، بفشانی گهر از حقه لعل

چون بخندی بنمایی ز شکر مروارید

WWW.20SHOO.IR